مۇھەممەد رەھىم

جان تەسەددۇق

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

ئۇيغۇر ھازىرقى زامان ئاتاقلىق شائىرلىرىنىڭ شېئىرلىرىدىن نەمۇنىلەر

مۇھەممەد رەھىم

جان تەسەددۇق

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

奉献生活：维吾尔文/买买提·热依木著. —乌鲁木齐：新疆人民出版社，2008.6（2009.2 重印）

ISBN 978—7—228—11684—3

Ⅰ.奉… Ⅱ.买… Ⅲ.诗歌—作品集—中国—当代—维吾尔语（中国少数民族语言） Ⅳ. I 227

中国版本图书馆 CIP 数据核字（2008）第 081048 号

作　　者	买买提·热依木
责任编辑	巴力江·孜帕尔
责任校对	古丽夏尔·尼格买提
特约校对	阿依古丽·亚森
封面设计	艾克拜尔·沙力
出版发行	新疆人民出版社
地　　址	乌鲁木齐市解放南路 348 号
电　　话	0991—2827472
邮政编码	830001
印　　刷	新疆新华印刷二厂
经　　销	新疆维吾尔自治区新华书店
开　　本	880×1230 毫米　1/32
印　　张	4.875
插　　页	4
版　　次	2008 年 7 月第 1 版
印　　次	2009 年 2 月第 2 次印刷
印　　数	5001—8000 册
定　　价	15.00 元

نەشر بياتتىن

شائىر مۇھەممەد رەھىم 1926 ـ يىلى 6 ـ نويابىردا ئىلى ۋىلا.
يىتىنىڭ سۇيدۇڭ (ھازىرقى قورغاس) ناھىيىسىدە قول ھۈنەرۋەن ئائى.
لىسىدە تۇغۇلغان . ئۇ 1933 ـ يىلدىن 1942 ـ يىلغىچە ئوقۇپ، 8 ـ
سىنىپنى پۈتكۈزگەندىن كېيىن دادىسى بىلەن ياغاچچىلىق قىلغان .
1944 ـ يىل 12ـ ئايدا ئۈچ ۋىلايەت ئىنقىلابىغا قاتناشقان . 1947 ـ
يىل 7 ـ ئايدا ھەربىي سەپتىن قايتىپ كېلىپ، غۇلجىدا ئىنقىلابچىل
ياشلار تەشكىلاتى مەركىزىي كومىتېتىنىڭ نەشر ئەپكارى «كۈرەش»
ژۇرنىلى تەھرىر بۆلۈمىدە ئىشلىگەن . 1948 ـ يىلدىن 1950 ـ يىلى.
غىچە ئىلى ۋىلايەتلىك تېببىي تېخنىكومدا ئوقۇغان . 1951 ـ يىلى قەش.
قەرگە بېرىپ، «شىنجاڭدا تىنچلىق ۋە خەلقچىللىقنى ھىمايە قىلىش ئىت.
تىپاقى» نىڭ قەشقەر ۋىلايەتلىك ئىجرائىيە ھەيئىتىدە تەشۋىقات خىزمىتى
بىلەن شۇغۇللانغان . 1954 ـ يىلى قەشقەر شەھەرلىك 1 ـ ئوتتۇرا
مەكتەپتە تىل ـ ئەدەبىيات ئوقۇتقۇچىسى بولغان . 1956 ـ يىل 7 ـ
ئايدا شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق ئەدەبىيات ـ سەنئەتچىلەر بىر.
لەشمىسىگە يۆتكىلىپ كېلىپ، «تارىم» ژۇرنىلى تەھرىر بۆلۈمىدە مۇ.
ھەررىر بولۇپ ئىشلىگەن . 1981 ـ يىل 2 ـ ئايدا «شىنجاڭ سەنئىتى»
ژۇرنىلىغا مۇئاۋىن باش مۇھەررىر بولۇپ ئىشلىگەن . 1984 ـ يىل
10ـ ئايدا دەم ئېلىشقا چىققان .

مۇھەممەد رەھىم 6 ـ سىنىپتا ئوقۇۋاتقان چېغىدىلا خەلق ئېغىز
ئەدەبىياتىغا قىزىقىپ قالغان . ئۇ 7 ـ ۋە 8 ـ سىنىپتا ئوقۇۋاتقان چاغ.
لىرىدا خەلق قوشاقلىرىغا تەقلىد قىلىپ شېئىر يېزىشنى باشلىغان . ھەربىي
خىزمەت ئۆتەۋاتقان يىللاردىمۇ شېئىر مەشقىنى توختاتمىغان . شۇ

يىللاردا داۋۇت تۇرەھەمەتوف، نىمشېھت (ئەرمىيا ئېلى) لارنىڭ يېتەكلەشى بىلەن خېلى تۈزۈك شېئىرلارنى يازالايدىغان بولغان.

مۇھەممەد رەھىم «كۈرەش» ژۇرنىلىنىڭ 1947 - يىل 4 - سانىدا ئېلان قىلىنغان «مىلتىقىم» دېگەن شېئىرى بىلەن ئەدەبىيات قوشۇنىغا كىرىپ كەلگەن. شۇنىڭدىن باشلاپ ئۇنىڭ شېئىرلىرى گېزىت - ژۇرناللاردا ئېلان قىلىنىپ تۇردى. 1962 - يىلدىن 2006 - يىلغىچە ئۇنىڭ «بەخت ناخشىلىرى»، «گۈلباھار»، «ئايدىڭ كېچە»، «سېغىنىش»، «غۇنچىلارغا»، «مۇھەببەت سەۋدالىرى» ناملىق شېئىر توپلاملىرى نەشر قىلىندى. ئۇ تۈزگەن «غەزەل ۋە مۇخەممەسلەر» توپلىمى 1983 - يىلى نەشردىن چىقتى. ئۇنىڭ يەنە 2004 - يىلى نەشردىن چىققان «ئۇيغۇر ئەدەبىي تىلىنىڭ قاپىيە لۇغىتى» ناملىق كىتابى ئۇيغۇر ئەدەبىياتى ساھەسىدىكى بىر قىممەتلىك ئەمگەك ھېسابلىنىدۇ.

بۇ توپلامغا شائىر مۇھەممەد رەھىمنىڭ ۋەكىللىك خاراكتېرىگە ئىگە مۇنەۋۋەر شېئىرلىرى تاللاپ كىرگۈزۈلدى.

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

مۇندەرىجە

مىلتىقىم 1
باھار قوشاقلىرى (چاتما شېئىر) 3
باھار كەپتۇ كۆرگىلى 3
مەن ۋە باھار 4
باھار شاۋقۇنى 5
باھارنى كۈتۈش 6
گۈلباھار 6
جان تەسەددۇق 8
كۆز شامىلى 10
ھايات ۋە ئۆلۈم 12
شاھمات ئويۇنى 14
ھەزىلگە جاۋاب 15
ئايدىڭ كېچە 17
تەبىئەتكە خىتابىم 20
تەڭرىتاغ 22
تىللىسا 24
سېغىنىش مەكتۇپى 25
مەنىلىك قاراشلار 28
مۇھەببەت — چىرايلىق گۈل 29
ئېھتىيات 30
ئېزىققان سىڭلىمغا 31

سوئالغا جاۋاب 32
كىشى قەلبى 33
ئىككى تارىم 35
ئاتمىشنىچى كالېندار 37
ئىسقا قارشى چۈقانلار (چاتما شېئىر) 39
گېزىتنىڭ ئەرزى 39
بىھۇدە خىراجەت 40
مېھمىنىمغا 40
كىمنىڭ ئورۇنسىز؟ 41
تاماكا چەكمەڭ! 41
مۇشكۇل سوئال 41
كاناي بىلەن تۇتۇن 42
تاماكىنىڭ ئىقرارى 43
ئادەتنىڭ دورىسى ئىرادە 46
جەڭ ئېلانى 47
قىرلىق 48
يۆتەل 49
شېئىرغا ئىلتىجا 52
ئۇرغۇي ئەمەس، ئۇيغۇر 54
نەۋرە قوشقى 56
مۇھەببەت 58
قوشماق كۇپلېتلار 59
سۆزلە، ئاپئاق ساقلىم 59
ئۇلۇغ ئارزۇ 59
نەس باسقان كىشى 60
ئۇيالماپتىمەن 60
بوزەك ۋە روزەك 60

ياشلىقنىڭ قەدرى 62
زورلىماڭ، ئانا 63
مومايىنىڭ جاۋابى 64
بىر گۈزەلگە 65
شېرىن خىياللار 67
ياق - ياق 68
قېيداپ كەتمە 70
ئۇستاز ۋە شاگىرت 71
مۇھەببەتكە شېئىرمۇ ئامراق 75
ۋەكىل چاپان (ساتىرا) 77
تەلىيىم 79
بەك كېچىككەن مەرسىيە 81
ساپال تەشتەك 84
يېڭى يىل كېچىسى 85
قۇلۇپ 87
بوۋايىنىڭ ئارمىنى 88
نازاكەت 89
چوغلۇق ۋە چاقچاق 91
يىللار ۋە كۈنلەر 93
ئۇلۇغ ئەمگەك 94
قىسقا سۆھبەتلەر 97
كۆيمىگەنگە كۆيمە (سانائىل ھەرپىيات) 100
كۆڭلۈم دېگەن گەپلەر 101
ئوماق خېنىمغا 102
پىلسىرات ئۇستىدە 105
سائەت نۆلدىن ئۆتتى بىر مىنۇت 108
يائاللا، ئاپتوموبىللار 110

چۈشەنمىدىم 112
دېگىبىر ئەسلىمىسى 114
ياشلىقلىق يەكۈن ياسىدى (سانائىل ھەرپىيات) 116
ئىنژېنېرغا ئىلتىماس 118
يېشمىنى سورىماڭ 119
مۇھەببەتنىڭ مىجەزى 120
خۇدا بەندەم دېسە 121
مەڭھۇم سۈكۈت 122
كەچۈرۈڭ! 123
ناخشىڭىزغا ئاشىقمەن 124
قولۇڭدا موي قەلەم 126
ماختاش ۋە سۆكۈش 127
ئاي ئاتلىغان جۇدالىق 129
ئىنتىزارلىق 131
بەگۋاش ئىلھاملار 132
— ئاغرىق، چىشىم 132
يول ئۈستىدىكى سۆھبەت 133
ئىككى خەت 134
جاھاز (مۇئەمما) 135
چىشلىرىمغا 136
ئۇگۇم ۋە چۈشۈم 138
گەپ 140
رۇبائىيلار 141
ئەرزىيەت 147

مىلتىقىم

كۆز نۇرۇم، ئىشقىم، مادارىم، شانۇ شەۋكەت مىلتىقىم،
يولداشىم، ئالتۇن بېشىم، بەختىمگە بەرىكەت مىلتىقىم.
سەن مېنىڭدەك مىڭلىغان مەرد جەڭچىنىڭ چىن ئامرىقى،
ياش يۈرەك يەكپارىسى سەن، ئىشقى لەززەت مىلتىقىم.
مەن ئۈچۈن ھەمكارىمۇ سەن، تۈلپارىمۇ سەن، گۈليارىمۇ سەن،
تاغۇ تاش، چۆللەردە ھەمراھ، يارۇ ئۈلپەت مىلتىقىم.
دەس ئېلىپ ئاسسام سېنى، خانتەڭرىدەك مەغرۇر ئۆزۈم،
مېھرى ئىللىق، جانغا راھەت، تەنگە قۇۋۋەت مىلتىقىم.
ئوڭ مۈرەمدە يالتىراپ تۇرساڭ پەقەت گۆھەر خىجىل،
قامىتىمگە زەپ ياراشقان زىبۇ زىننەت مىلتىقىم.
سەن بىلەن يۈرسەم قاتار بوينۇمغا ئوق - مارجان ئېسىپ،
زوقلىنار يارىم كۆرۈپ، گۈلگۈن قىياپەت مىلتىقىم.
كۆز تىكىپ ھەريان بېقىپ تۇرسام قاراۋۇللۇقتا مەن،
ئەيمىنىپ تىترەيدۇ دۈشمەن، سۈرى ھەيۋەت مىلتىقىم.
سەن كۈرەش مەيدانىدا جەڭ سازىنىڭ تەمبۇرچىسى،
تاۋۇشۇڭ بىزگە مەدەت، دۈشمەنگە نەپرەت مىلتىقىم.
جەڭ ئارا سەپ ئالدىدا سەن بەسلىشىپ توپلار بىلەن،
ئوق ئېتىپ ئويناپ شاراقلايسەن كارامەت مىلتىقىم.
پەيتى كەلگەندە ياۋۇزلار ئۈستىگە بارسام بېسىپ،
ھەر ھۇجۇمنى ھەل قىلىشتا مىسلى غەيرەت مىلتىقىم.
كەلسە ئالدىمدىن چايانلار «گاچ» ئېتىپ نەيزەڭ بىلەن،
باغرىنى مۈزدەك يېرىشتا جەزمى شىددەت مىلتىقىم.

كەلسە ئارقامدىن ئۇرۇپ «قارس» بۇرنىغا پاينەك بىلەن،
قاقشىتىپ يەر چىشلىتىشتە خوپ ماھارەت مىلتىقىم .
ياۋ مېنى ئۇرماق بولۇپ سوزسا نىجاسەت قولىنى،
زەربىسگە نەق جاۋاب بەرگەن ئالامەت مىلتىقىم .
مەن شۇڭا باغرىم تېگىپ ئاسراپ سىلايمەن جان قېقىپ،
باشتا بىز قۇربان بېرىپ ئالغاچقا قىممەت مىلتىقىم.
قانچە يىل ئارمان قىلىپ يەتتىم ساڭا ئاخىر بۈگۈن،
ئەرزىمەس قىلسام سېنى بېشىمچە ھۆرمەت، مىلتىقىم .
بەتبەشىرلەر قولىدا مەيۈس ئىدىڭ ئۆتكەن كېچە،
ئەمدى تاپتىڭ ئەل ئۈچۈن ئىشلەشكە پۇرسەت، مىلتىقىم .
تەرىپىڭ پۈتمەس سېنىڭ، شۇڭلاشقا مەن خۇشتار ساڭا،
ئاجرىماس سەندىن رەھمى، تاجۇ دۆلەت مىلتىقىم .

1947 ـ يىل 4 ـ مارت، جىڭ ناھىيىسى

此为试读，需要完整PDF请访问： www.ertongbook.com

باهار قوشاقلىرى

(چاتما شېئىر)

باهار كەپتۇ كۈرگىلى

بەخت بىلەن قۇچاقلاشقان ۋەتىنىم،
قۇتلۇق بولسۇن خاسىيەتلىك باھارىڭ.
باھار سېرى گۈللىمەكتە، كۆلمەكتە
تاغ، چۆللىرىڭ، ۋادىلىرىڭ، دىيارىڭ.

باھارىڭنى قارشى ئېلىپ، قولۇمغا
قەدەھ ئالدىم ئەسلەپ سېنىڭ قەدرىڭنى.
ئەي ۋەتىنىم، ئاشۇ كۈمۈش قەدەھتىن
شەربەت ئەمەس، ئىچتىم سېنىڭ مېھرىڭنى.

بەخت ئەمەسمۇ شۆھرىتىڭنى مەدھىيىلەپ،
ئۆمۈر بويى مېھرىڭ بىلەن ياشىسام.
بەخت ئەمەسمۇ تۆكۈپ ماڭلاي تەرىمنى،
چۆللىرىڭدە باغۇ بوستان ياسىسام.

چۈنكى مەنمۇ قۇچىقىڭدا سەن بىلەن
ھەممىنى تەڭ كۈرۈپ ئۆسكەن پەرزەنتىڭ.
قىشلىرىڭنى باھار بىلىپ قەدىرلەپ،
باھارىڭنى كۈيگە قاتقان سازەندىڭ.

بەخت بىلەن قۇچاقلاشقان ۋەتىنىم،
باھار كەپتۇ سېغىنىپ سېنى كۆرگىلى .
ئەندىز ئالسۇن باھار سېنىڭ ھۆسنۈڭدىن،
جاھان ئارا ئۇلگە قىلىپ يۈرگىلى .

مەن ۋە باھار

باھار ئېيتار: مەندىن شادلىق ياغار دەپ،
قانىتىمغا پۈتۈن جاھان سىغار دەپ .
شۇنىڭ ئۈچۈن ماختىنىشقا ھەقلىق مەن،
مېنىڭ ئىسمىم جىسمىم بىلەن باھار دەپ .

مەن ئېيتىمەن: سەن چىرايلىق باھار سەن،
يەر يۈزىگە يېشىل مەخمەل يايارسەن .
بىزنىڭكىدەك ھۆر ۋەتەننى كۆرگەندە،
ساخاۋەتلىك يامغۇر بولۇپ ياغارسەن .

بىراق بەختىڭ ئوخشاش ئەمەس ھەر جايدا،
قانچە ئەلگە مەيۈس نەزەر سالارسەن .
دەل ـ دەرەخلەر شاخلىرىدا بىر مەزگىل
مۇڭلۇق، غېرىپ كۈيچى بولۇپ قالارسەن .

ـ توغرا،ـ دېدى باھار چوڭقۇر بىر تىنىپ،ـ
شۇنى ئويلاپ خىيالىمدىن ئازارمەن .
كۆلدۈرەلمەي ئاشۇلارنىڭ قەلبىنى،
دېگۈم كېلەر: شۇنداق ئەلدىن بىزارمەن .

كۆرسەم ئەگەر شۇ ئەلدىكى قىسمەتنى،
غەمگە پېتىپ ئېغىر نەپەس ئالارمەن .

قاچانغچە يۈرىكىمنىڭ تېڭىنى
مۇڭ ۋە نەپرەت پىيالىسى قىلارمەن؟!

دېدىم:— ئاشۇ ئەللەردىنمۇ بىر كۈنى
يېڭى ھايات زوقى بىلەن يانارسەن.
پۈتۈن جاھان ئۆز بەختىنى تاپقاندا،
ئارزۇلىرىڭ ۋىسالىغا قانارسەن.

باھار شاۋقۇنى

باھار كەلدى بىزنىڭ ئەلگە ئاتلىنىپ،
تەبىئەتنى ئويغىتىپ ھەم شادلىنىپ.
ئاپئاق ساقال زىمىستاننىڭ چەلپىكى
ئۇشتۇلدۇ ئەمدى ئىككى قاتلىنىپ.

قانچە ئايلار مۇز قېتىغا مۆكۈنگەن
تاغ سۇلىرى ئاچتى ئەمدى يۈزىنى.
ياقۇت كۆزلۈك بۇلاقلارغا قۇياشمۇ
مېھرى بىلەن تىكتى ئوتلۇق كۆزىنى.

توكۇپ تىترەپ تاراپ كەتكەن بۇلۇتلار
چىقار ئەمدى ساياھەتكە توپلىشىپ.
بۇلۇت تۆككەن ئابىھايات سۇلىرى
ئاقار ئەمدى ئېرىقلاردا ئوينىشىپ.

ۋەتىنىمدە بوگۈن باھار بايرىمى،
داغدۇغىلىق باھار تويى شاۋقۇنى.
تەبىئەتنىڭ كۈلكىسگە جور بولۇپ،
يۈرەكلەردە ياندى ئەمگەك يالقۇنى.

باھارنى كۈتۈش

مېھرى ئىللىق، ھۆسنى زىبا، ئەي باھار،
ئاشىقلىرىڭ ساڭا شۇنچە ئىنتىزار .
تاغلار كۈتەر كۆكسىنى كەڭ كەرگىلى،
باغلار كۈتەر نازۇ نېمەت بەرگىلى .
قۇشلار كۈتەر زىمىستاندىن زارلىنىپ،
بۇلبۇل كۈتەر قىزىلگۈلنى سېغىنىپ .
گۈللەر كۈتەر باغلاپ ساڭا ئىشتىياق،
ۋادىلارغا چاچايلى دەپ خۇش پۇراق .
كۈتەر يەنە مەجنۇنتاللار، سۆگەتلەر،
قار ئاستىدا ياتقان سەبىي كۆچەتلەر .
باھار، سېنى كۈتەر شۇنداق يەر ـ جاھان،
شۇڭلاشقىمۇ قەدىرلىك سەن ھەرقاچان .
قەدرىڭ سېنىڭ قىشنى قوغلاپ كەلگىنىڭ،
تەبىئەتكە يېڭى چىراي بەرگىنىڭ .
باھار دېمەك پەسىللەرنىڭ سەرۋىرى،
داۋالغۇدى ئېتىز ـ ئەمگەك لەشكىرى .

گۈلباھار

يېڭى قوشنام تۇنجى پەرزەنت كۆرۈپتۇ،
پەرزەنتىنىڭ ئىسمى ئىكەن گۈلباھار .
بىر كۆرۈپلا تەئەججۈپكە چۆمۈلدۈم،
ئېسىڭ دېدىم قىزىڭىزغا تىلتۇمار .

قوشنام دېدى: شۇ ئىسىمنى خوپ كۆردۈم،
كامال تېپىپ ياشىنسۇن دەپ باھاردەك .

دېدىم شۇندا: باھار كۆرسە بۇ قىزنى،
خىجىل بولۇپ قىزارماسمۇ ئاناردەك .

گۈلباھارنىڭ چېھرىدىكى گۈزەللىك.
بىرلا تامچە گۈزەللىكى ۋەتەننىڭ .
تېخى ئۇنىڭ ئىستىقبالى، تەلىيى
گۈزەلرەكتۇر باھارلاردىن تۈمەن مىڭ .

1963 - يىل يانۋار، فېۋرال، قەشقەر

جان تەسەددۇق

ئىشقا بارسام، دىلبىرىم، ئىش ئۈستىدە كۆردۈم سېنى،
دائىما ئۆرنەك بولۇشنىڭ قەستىدە كۆردۈم سېنى .
ئېيتقىنا، قاچان قۇتۇلغان قايسى ئىش سەندىن قېچىپ،
ھەممىگە ماھىر چەۋەنداز تەرزىدە كۆردۈم سېنى .
ئەتىياز قارلىغاچلىرى كەلمەي تۇرۇپ گاڭ ئات بىلەن
يەرنى تىلغاپ، كەڭ ئېتىزنىڭ كۆكسىدە كۆردۈم سېنى .
ئوك مۇرەڭدە كەتمىنىڭ، مەھكەم ئورالغان چاچلىرىڭ،
مايسىلار چۆمگەن سۈزۈك سۇ ئەكسىدە كۆردۈم سېنى .
ھەر شېخى ئونلاپ چېچەك قىسقان كېۋەزلەر بەستىگە
سەپسىلىپ باقسام، چېچەكلەر ھۆسنىدە كۆردۈم سېنى .
جۇت ئۇرۇپ يا ھال چۈشۈپ ياغدۇرسا ئاپەت قەھرىنى،
ھالى نىمجان مايسىلارنىڭ غېمىدە كۆردۈم سېنى .
قانچە ئاپەتلەرنى يەڭدىڭ قەھرىگە بەرداش بېرىپ،
پەم - پاراسەتنىڭ مۇزەپپەر تەختىدە كۆردۈم سېنى .
ئورما ئورغاندا بولۇپ سەپداشلىرىڭنىڭ سەركىسى،
«زەربىدار» دەپ ھەممە ئەلنىڭ لەۋزىدە كۆردۈم سېنى .
خەلقئالەم ئالدىغا كەڭ داستىخان سالماق ئۈچۈن
چەشلىرى ئاسمانچە خامان ئىلكىدە كۆردۈم سېنى .
كۈزلۈكى توي ۋاقتىدا ناخشاڭ بىلەن، كۈلكەڭ بىلەن
يېزا بويلاپ ياڭرىغان شوخ بەزمىدە كۆردۈم سېنى .
دىلبىرىم، سەن يېزىنىڭ شۇنداق چېۋەر، داڭدار قىزى،
ھەر مەھەل ئىشنىڭ، چېلىشنىڭ ئەۋجىدە كۆردۈم سېنى .

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com